

«6D021000 – Шетел филологиясы» мамандығы бойынша философия докторы (PhD) дәрежесін алу үшін

Мұхтар Ләззат Қанатқызының

«XX ғасыр соңындағы прозада балалық шақ концептісінің репрезентациялануы (С. Таунсенд, Дж. Ирвинг және Р. Сейсенбаев романдарының негізінде)» атты диссертациялық жұмысына

АҢДАТПА

Заманауи филологиялық ғылымда балалық шақ туралы зерттеу тақырыбы өзекті әрі қызықты. Нысанаға алынып отырған мәселе зерттеушілердің назарын өзіне аудартып қана қоймай, сонымен қатар жазушының шығармашылығында жаңа қырларын ашуға, оның шығармаларындағы ұрпақтар сабақтастығын қадағалауға, тұлғаның тұжырымдамасының ерекшеліктерін ашуға және адамның қалыптасуына ықпал ететін факторларды анықтауға мүмкіндік береді.

Балалық шақ және бала концептісін зерттеу мәселесінің өзектілігі көркем шығарманың тарихи және психологиялық элементтерімен тікелей байланысты. Заманауи ғылымда балалық шақ пен сәби (бала) концептілеріне қатысты зерттеулер аз зерттелген. Автор қоғамдағы баланың орнын, олардың әлеуметтік статусын, өмірге қабілеттілігін, ересектер мен құрдастары арасындағы қарым-қатынасын зерттейді. Қоғамдағы бала статусын, оның кішкентай кезінен бастап жағдайы толықтай зерттеуге алынады.

Бұл диссертациялық зерттеуде балалық шақ концептісі көрініс табатын XX ғасыр соңындағы үш көркем шығарма негізінде талдау жасалынып отыр. Олар С. Таунсендтің «Тайные дневники Адриана Моула», Дж. Ирвингтің «Молитва об Оуэне Мيني» және Р. Сейсенбаевтың «Мертвые бродят в песках» атты шығармалары. Аталған шығармаларды талдаудың негізгі нысаны ретінде алудың алғышарты ағылшын, американдық және қазақ әдеби дәстүрін салыстыра отырып, үш ұлттың әлемдік тілдік бейнесіндегі балалық шақтың берілуін қарастырады; екінші жағынан, олардың балалық шақ тұжырымдамасын ұсыну тұрғысынан өзекті. Шығармалардың тақырып бойынша да, тұжырымдама жағынан да айқын айырмашылықтарына қарамастан, олардың барлығы жазушыға тиесілі ұлт әлемінің ұлттық бейнесінде көрінетін балалық шақты бейнелейді.

Сонымен қатар оқырмандар талабына сай шығармалардың көркемдік жетістіктері де ескерілді. XX ғасырдағы ағылшын, американдық және қазақ жазушыларының шығармаларын талдай отырып, жаһандық әдеби ортада балалық шақ тақырыбының дамуы мен қалыптасуын, балалық шақ антропологиясын жазушылардың ұлттық, мәдени және биографиялық сипаттамасымен оларды толықтай түсінуге жол ашылады.

Барлық үш роман уақыт кезеңімен біріктірілген, өйткені оларда сипатталған оқиғалар XX ғасырдың екінші жартысына, осыған байланысты

аталған кезеңдегі ағылшын, американдық және қазақ кеңестік қоғамына катысты мәселелерді салыстыруға болады.

Зерттеу тақырыбының өзектілігі қазіргі заманғы қоғамның антропоөзекті бағдарланған зерттеулерінде адам өмірінің, атап айтқанда, баланың психофизиологиялық және әлеуметтік феноменін қазіргі заманғы қоғамның сана-сезімінде тұжырымдалуының вербальды құрылымын зерттеудің жалпы үрдісі арқылы анықталады.

Зерттеу тақырыбының өзектілігіне арқау болып отырған балалық шақ феномені педагогикалық, әлеуметтік, психологиялық К.-Г. Юнг [1], И.С. Кон [2], Д.Б. Эльконин [3], Э. Эриксон [4], Д.И. Фельдштейн [5] және т.б. зерттеушілер) зерттеулердің тақырыбына айналғанына көп бола қойған жоқ (XX ғ. екінші жартысынан бастап). Балалық шақ феноменін зерттеуде бұл еңбектердің орасан зор екенін айта отырып, ескере кететін тұстары да бар. Мәселен, дәстүрлі түрде балалық шақты бір аспект тұрғысынан, яғни жас ұрпақтың психологиялық немесе физиологиялық өсуі мен дамуын қарастырады. Сонымен қатар, толықтай феномен ретінде көбіне танымдық қызығушылық шеңберінде ғана қарастырылып және педагогикалық және психологиялық дискурс тұрғысынан терең қарастырылмаған тұстары баршылық.

Заманауи ғылымда өз өмірін жаңа бастаған балаға сәби ретінде емес адам ретінде қарауға қажеттілік туындап отыр, алайда оның балалық шағын ескере отырып болашағын жоспарлау да ескеріледі. О.О. Маслованың пайымдауынша, XX ғасырда "сәби" – "бала" – "жасөспірім" - "жас жігіт" бейімделу парадигмасының ығысуы ғана емес, сонымен қатар бала туралы жан күйі ретінде түсінік қалыптасты [6, 3 б.].

Баланы түсінудің маңыздылығы қоғамның демократиялануына байланысты, қоғамдағы кез келген оқиғаны қалыпты жағдайда қабылдап, бейімделу деңгейінің жоғары болуынан үйлесімді дамыған тұлға қалыптастыру қажеттілігі туындап отыр. Бұл жағынан филология ғылымы педагогика немесе психология салаларының міндеттерінен кем емес.

Сонымен қатар, баланың (жасөспірімнің) дүниетанымының ерекшеліктерін, оның шынайылығына, ондағы байқалатын үдерістер мен құбылыстарға қарым-қатынасын зерттеу қазіргі заманғы баланың жеке басын, оның мінез-құлқын, жасалатын іс-әрекеттердің себептерін түсінуге мүмкіндік береді. Балалардың болмыс модельдерін меңгеру сипатын зерттеу көркем шығармада бейнеленген оқиғаларды өзге (балалардың) көзқараспен көруге мүмкіндік береді.

Тақырыптың зерттелу деңгейі

XX-XXI ғасырдың басында балалық шақ тақырыбына қызығушылықтың күшеюі байқалады, бұл қазіргі қоғамда болып жатқан тарихи, әлеуметтік-экономикалық және саяси процестердің ықпалымен түсіндіріледі. Жаһандану, ғылым мен техниканың қарқынды дамуы, ақпараттық ағындардың артуы адамның және ең алдымен өскелең ұрпақтың санасына елеулі әсер етеді. Әлемді қабылдаудағы өзгерістер, рухани және адамгершілік мұраттар мен құндылықтарды қайта пайымдаулар орын алады.

Осы мәселе бойынша балалық шақ тақырыбы психологтар, педагогтар, әлеуметтанушылар, философтар, мәдениеттанушылар жұмыстарының зерттеу тақырыбына айналады. Балалық шақ тақырыбы әлемдік әдебиет шығармаларын талдау мысалында бала психологиясын және оның дүниетанымының ерекшеліктерін түсінуге ұмтылатын филологтар еңбектеріндеде ұғындырылады.

Балалық шақ мәселесі ежелгі дәуірден зерттеушілерді қызықтырды, алайда балалық шақ құбылысы олардың зерттеулерінде үзінді түрінде ғана беріледі және бұл шығармаларда балалық шақтың біртұтас тұжырымдамасы жоқ болатын.

«Балалық шақ» терминінің рөлін антикалық философ Сократ өз еңбектерінде атап өтті (б.з.д. 470-399 жж.). Ғалымның ойынша бұл адамның өзін әр түрлі өмірлік міндеттерді шешуге мүмкіндік беретін сезіну кезеңі. Оның пікірінше бала өзін тану арқылы өзінің моралін жетілдіруі керек. Бұл проблемамен балаларды тәрбиелеудің жаңа жүйесін құрған Платон (б. з. д. 427-348 жж.) айналысты. Аристотель (б.з.б. 384-322 жж.) ғылым теориясын құрып, баланың ақыл-ойына ерекше көңіл бөлді. Оның пайымдауынша, баланың ақыл-ойы өшпейді және ол мейірімді, адамгершілікті, әдемі істерді жасайтын әлемнің ақыл-ойымен бірдей болады [7].

Орта ғасыр мен қайта өрлеу дәуірінде және кейінгі кезеңдерде бұл тақырып Н.Кузанский [8], Августин [9], Э. Роттердам [10], М.Монтеня[11], И. Фихте [12], Ф. Шеллинг [13], А. Шопенгауэр [14], еңбектерінде көрініс тапты, олар адамның қалыптасуы үшін Балалық шақтың мәнін және оның қоғам мен мемлекеттің дамуындағы рөлін негіздеу арқылы адамзат болмысының жалпы заңдылықтарында осы феноменнің орнын көрсетті.

Балалық шақты зерттеуге отандық және шетелдік ғалымдар үлес қосты, олар өз ғылымының зерттеу өрісі шегінде білім мен балалық шақтың түрлі салаларын көрсете отырып, балалық шақ мәселесінің тереңдігі мен ауқымын көрсетті. Атап айтқанда, тарих, антропология және этнография жетістіктеріндегі балалық шақтың түрлі бейнелерінің бастауларына іздеуге сүйене отырып, Р. Апресян [15], Л. Беляева [16], И. Бестужев-Лада [17], Н. Коган [18], А. Кислов [19] бұл құбылысты туғаннан бастап ересек өмірге дейінгі кезең ретінде түсінеді. Л. Божович [20], В. Кудрявцев [21], И. Куликовская [22], М. Осориндер [23], бұл феноменнің әлеуметтік-мәдени шарттылығын негіздеді.

Оның этнологиялық талдауының жаңа мүмкіндіктерін Ф. Арьес [24] қарастырған. Ол тұрмыстық мәдениетте, жазбаша құжаттарда, кескіндемеде балалық шақты зерттейді Л. Леви-Брюль [25], Л. Леви-Стросс Шығыс елдері мен Американың дамыған мәдениеттерінде балалық шақ феноменіне салыстырмалы талдау жасады. М. Мид [27], Э. Тайлор [28], Д. Фрезер [29], балалық шақтың нышандылығын және оны әлеуметтік қатынастардың өнімі ретінде ұғыну қажеттілігін көрсетті. Бұл феноменнің қазіргі заманғы трансформациясын даралау және эмансипация, адам өмірінің екі кезеңі арасындағы шекараларды айқындау мәселелерінің призмасы арқылы егжей-тегжейлі зерттеуді П. Бюхнер, П.,Крюгер Г.-Г., Дюбуа М.[30], Н. Постман

[31], К.Флэйк-Хобсон, Б.Е.Робинсон, П.Скин [32], У. Бек [33], Д. Рихтер [34], және т.б. өз жұмыстарында ұсынды. Олардың түсінігінде баланың өзіндік ерекшелігі, ерекше құрылымы мен даму заңдылықтары бар арнайы шындық ретіндегі аспектісі маңызды болды.

Балалық шақтың проблематикасын элеуметтанулық әзірлеу және оның элеуметтік құрастыруға талпыныстары, өзіндік ерекшеліктері, құрылымы мен заңдылықтары бар ерекше шындық ретінде Дж. Гарбарино [35], К. Дэвис [36], және Дж. Квортруп [37], т.б. еңбектерінде жарық көрді.

Балалық шақ тақырыбын зерттеуде В. Зеньковскийдің жұмысы маңызды болып табылады [38], ол осы феноменге православиелік-христиандық көзқарасты психология ізденістерімен біріктірді; сонымен қатар антикалық философтардың балалық мәселесінің көзқарастарын жүйелендірген В. Йегердің [39]; педагогикалық тәжірибені әлемдік философиялық және діни ой жетістіктерімен байланыстырған Ш. Амонашвилидің [40]; ересектер мен балалардың өзара әрекеттесуін зерттеу тарихы ерекшеліктерінің философиялық-антропологиялық рефлексиясының негізіне сүйенетін Б. Бим-Бадтың [41], Т. Попкованың [42]; Л. Беляевтің [43], педагогиканың философиялық-антропологиялық және герменевтикалық талдауын қамтамасыз еткен еңбектері маңызды.

Алайда, бала проблемасын зерттеудің ұзақ тарихына және жинақталған ақпараттың айтарлықтай көлеміне қарамастан, осы феномен әлі күнге дейін зерттелмеген құбылыс болып қала береді, өйткені бар ғылыми материалды балалық шақты түсінудің тұтас жетілдірілген тұжырымдамасы деп санауға болмайды.

Біздің жұмысымыздың аясында тұжырымдаманы пәнаралық феномен ретінде зерттеу талап етіледі. Ал бұл ұғымның қазіргі заманғы ұғымы осы Н. Арутюнова [44], Е. Кубрякова [45], З. Попов, И. Стернин [46], А. Вежбицкая [47], В. Телии [48], В. Карасик [49], С. Воркачев [50], В.А. Маслова [51] және т.б. еңбектерімен байланысты.

Қазақ халқының балалық шағы М. Жұмабаевтың есімімен байланысты. Ғалым ата-аналар балаларды тәрбиелеуде көреген болуы керек, өйткені олар қазір өмір сүретіндерден өзгеше уақытта өмір сүретін болады деп пікір айтады [52].

Балалық шақ тұжырымдамасымен элеуметтік және этикалық-философиялық зерттеулерде қарастырылатын отбасы ұғымы тығыз байланысты. Олардың ішінде ең алдымен Х. А. Арғынбаев [53], С. Х. Шалғынбаева [54] еңбектерін атап өткен жөн. Қазіргі қазақ отбасының құндылықтары мен дәстүрлері туралы М. Қабақованың [55] мақаласында айтылған. Гендерлік тәсіл арқылы тәрбие, рухани құндылықтар мәселелері С. А. Узақованың [56] зерттеу нысаны болып табылады. Қазақ халқының отбасылық дәстүрлерінің тәрбиелік мәні туралы И. А. Корнилко [57] жазса, Д.А.Сабирова Қазақстан әдебиетіндегі отбасының көркемдік әлемін, зерттеу типологиясы мен әдістемесін зерттейді [58].

Бұл тұжырымдаманы ұлттық мәдениет контекстінде О. А. Агаркова мен А. В. Мезенцев қарастырады [59]. Қазақстан ғылымында концепт ұғымы А.Б.

Абдулина [60], Э.Р. Когай [61], Х.С. Мухамадиев, К. Т. Кенжеева [62], У.К. Исабекова [63], Н.В. Дмитрюк [64], А.А. Курмангалиева, Г.М. Чумбалова, Т.Л. Бердалиева [65], Б. Жумагулова [66], Л.В.Сафронова, Амирбекова У., Нурбаева У. [67] және т.б. жұмыстарда зерттелді. Зерттеушілер осы терминнің мазмұнын, оның қазақ, орыс жазушыларының шығармашылығында қызмет ету ерекшеліктерін ашады.

Зерттеушілердің бір бөлігі тұжырымдаманы жан-жақты мән ретінде түсінуді ұсынады, ол сана-сезімдік тәжірибе негізінде, адамның заттармен операциялары негізінде, сондай-ақ қалыптасқан тұжырымдамалармен (З. Попова, И. Стернин) өзара іс-қимыл негізінде қалыптасады. Басқа ғалымдар осы ұғымды интерпретациялаудың жекелеген сәттеріне назар аударады, ол көбінесе этномәдени ерекшелікпен (С. Воркачев), эмоциялық, экспрессивті, бағалау компоненттерімен (В. Маслова) белгіленгенін, олардың мәдениет арқылы адамның менталдық әлеміне (Ю. Степанов) кіретінін атап көрсетеді. Аталған ғалымдар тұжырымдаманы адам өмірін жеке қабылдауға байланысты динамикалық сипаттағы базалық перцептивті-когнитивті-аффективті білім ретінде анықтайды. Сөйлеушілердің дүниетанымының этникалық ерекшеліктерін білдіруші ретінде осы ұғымды И. Голубовская көрсетеді [68].

Тиісінше, тұжырымдаманың мәнін, табиғатын ашуға мүмкіндік беретін келесі тәсілдерді атап өтуге болады: семантикалық-когнитивті, семантика-логикалық, лингвомәдениеттанулық, мәдениеттанулық.

Осы зерттеудің негізіне лингвомәдениеттанулық әдіс алынды, оған сәйкес концепт «тілді, сананы және мәдениетті кешенді зерттеуге бағытталған шартты ментальды бірлік» (В. Карасик) ретінде анықталады. Концепт мәдениетпен детерминацияланған және адам санасында мәдениет элементтерінің проекциясы жүзеге асырылатын ең аз бірлік болып табылады, соның салдарынан ол ұжымдық немесе жеке санаға жатады және тілде көрініс табады. Бұл тұжырымдаманы жоғары рухани құндылықтарға бағыттайтын, тілдік өрнегі бар және этномәдени ерекшелікпен белгіленген ұжымдық білім (сана) бірлігі деп атауға негіз береді. Тұжырымдаманың этномәдени бояуының болуы тілдік құбылыстарды зерттеуге антропоэзектік көзқарасты жүзеге асырады.

Адам «барлық заттардың өлшеміне» айналады. Тиісінше, мәдениеттің кез келген құбылысына адамның өз көзқарасын бағалауға немесе білдіруге осы құбылысқа қатысты белгілі бір тұжырымдаманың қалыптасуы байланысты.

Салыстырмалы-типологиялық әдіс зерттеудің басты әдісі болып табылады, талданатын романдарда тақырыптық және бейнелі ұқсастықтар мен контрасттар анықталды. Осыған орай үш әдебиетте балалық шақ концептісін іске асыруда ұқсастықтар мен айырмашылықтар анықталған. Мәселеге антропологиялық көзқарас ересектердің балалық шақ туралы ойларын жобалауға мүмкіндік берді. Салыстырмалы тарихи көзқарастың көмегімен талданатын жұмыстардың ұлттық контекстінің пайда болуының алғышарттары талданады.

Өз зерттеуімізде біз жоғарыда аталған ғалымдардың тұжырымдаманың ерекшелігін зерттейтін еңбектеріне, сондай-ақ балалар психологиясы саласындағы (Л. Божович, Л. Выготский, И. Кон, М. Осорин, Ж. Пиаже, Д. Эльконин) және ұлттық тәрбие мәселелері саласындағы (М. Мид, Паула С. Фасс, К. Т. Атемова, Г. Б. Исабеков), сондай-ақ түрлі ұлттық әдебиеттегі балалар мен жасөспірімдердің бейнелерін талдау саласындағы (Е. М. Загарина, Л. В. Федотова) ғалымдардың еңбектеріне жүгіндік.

Осы зерттеу аясында біз үш ұлттық әдебиет өкілдерінің нақты әдеби шығармаларындағы балалық шақ тұжырымдамасының ерекшелігін түсіндіреміз.

Зерттеу нысаны С. Таунсендтің, "Тайные дневники Адриана Моула", Дж.Ирвингтің "Молитва об Оуэни Мини" және Р. Сейсенбаевтың "Мертвые бродят в песках" романдары.

Жұмыстың пәні – С. Таунсенд, Дж. Ирвинг және Р. Сейсенбаев романдарындағы балалық шақ концептісін жүзеге асыру.

Зерттеудің мақсаты үш ұлттың әдебиетіндегі «балалық шақ» концептісінің вербалдану ерекшеліктерін анықтау.

Алға қойған мақсаттарға жету үшін төмендегі **міндеттерді** шешу арқылы жүзеге асады:

1) тұжырымдаманы түсіну тәсілдерін зерделеу және оның көркемдік ерекшелігін айқындау;

2) XIX - XX ғасырлардағы әлемдік көркем әдебиеттегі балалық шақтың тақырыбын ашу дәстүрін қадағалау және оны қазіргі гуманитарлық ғылымдар бойынша зерттеу тәсілдерін анықтау;

3) С. Таунсенд, Дж. Ирвинг және Р. Сейсенбаев шығармаларындағы концепт репрезентациясын, белгілерін және арнайы ерекшеліктерін анықтау;

4) талданатын жұмыста балалық шақ феноменін түсіну үшін көркемдік ойлау құралдарының рөлін анықтау;

5) талданатын жұмыстың жанрының ерекшелігін және оның балалық шақ концептісін іске асыруға әсерін анықтау;

6) талданатын жұмыста балалық шақ концептісін түсіндіруге үш халықтың ұлттық білім беру жүйесінің ықпал ету дәрежесін анықтау.

Зерттеу дереккөздеріне төмендегі шығармалар кіреді:

- Сю Таунсенд «Тайные дневники Адриана Моула»,
- Джон Ирвинг «Молитва об Оуэне Мини»,
- Роллан Сейсенбаев «Мертвые бродят в песках».

Зерттеудің ғылыми жаңалығы С. Таунсенд, Дж. Ирвинг, Р. Сейсенбаев сынды үш ұлт жазушысының балалық шақ тақырыбына деген көзқарасының ерекшеліктерін, олардың дүниетанымы мен жеке тұлғаның авторлық тұжырымдамасының ерекшелігін анықтайды. Ағылшын, америка және қазақ әдебиеттерінде балалық шақ бейнесінің ерекшелігін анықтаған әлеуметтік-мәдени доминанттар анықталады.

Зерттеу жұмысының теориялық маңыздылығы балалар тұжырымдамасының өзегі мен белгілерін түсінуді кеңейтуден, балалар санасының ерекшелігін, баланың қоршаған әлеммен және ересектердің

әлемімен өзара іс-қимылының сипаты мен ерекшеліктерін анықтаудан, ХХ ғасырдың екінші жартысындағы Батыс (ағылшын және американдық) және отандық әдебиетте бала бейнесі мен бала бейнесінің ерекшеліктерін анықтауға мүмкіндік берген ағылшын, американдық және қазақ жазушыларының романдарын зерттеуге компаративистік көзқарасын қолданудан тұрады.

Жүргізілген зерттеу нәтижелері осы проблеманы әрі қарай зерттеуге және оны әдебиеттанудағы әзірлеу кезінде пайдаланылуы мүмкін.

Зерттеудің практикалық маңыздылығы алынған нәтижелерді қазақ және шетел әдебиетінің тарихы, әдебиет теориясы бойынша дәрістер курстарында, концептология және арнайы курстар бойынша оқу-әдістемелік материалдарды әзірлеу кезінде қолдану мүмкіндігіне негізделген.

Зерттеудің ғылыми гипотезасы мыналардан тұрады: талданған шығармалардағы балалық шақ тұжырымдамасы ұлттық тәрбие дәстүрлеріне сүйене отырып, үш халық әлемінің ұлттық лингвистикалық бейнесіне сәйкес вербалды түрде жасалады.

Қорғауға ұсынылатын негізгі тұжырымдар:

1) Балалық шақ тұжырымдамасының негізгі тасымалдаушысы - бала, сондықтан үш романдағы балалардың (жасөспірімдердің) бейнелері ұлттық білім беру жүйесінің, мәдени, тарихи, әлеуметтік-экономикалық, психологиялық және педагогикалық факторлардың әсерінен айтарлықтай ерекшеленеді;

2) ХХ ғасырдың екінші жартысындағы батыс әдебиеті негізгі екпінді бала санасының, сана-сезімінің ерекшеліктері мен механизмдерін зерттеуге бағыттайды; отандық әдебиет жеке тұлғаны қалыптастыратын адамгершілік және рухани құндылықтарды талдауға, олардың балалардың мінез-құлқында көрініс табуына және олардың шынайылық құбылыстары қатынасына сүйенеді;

3) С. Таунсенд, Дж. Ирвинг және Р. Сейсенбаев романдарында балалық шақ концептісі жүзеге асады, оның үстіне концепті белгілері әртүрлі болғанмен, оның түп өзегі балалық шақ және балалық лексемаларымен беріледі;

4) көркемдік мәнерлілік құралдары автордың позициясын және оның шығармаларда сипатталған оқиғаларға бағасын беру үшін қызмет етеді және бұл тұжырымдаманың семантикасына назар аударуға мүмкіндік береді;

5) үш ұлт әдебиет өкілдерінің еңбектерінде балалық шақ концептісі көркем әдебиетке тән балаға деген қарым-қатынастың жалпыға бірдей қағидаларымен ғана емес, сонымен бірге туындының ұлттық ерекшелігі мен жанры арқылы жүзеге асады;

6) балалық шақ тұжырымдамасының негізгі тасымалдаушысы бала болып табылады, оның үстіне барлық үш романдағы балалардың (жасөспірімдердің) бейнелері ұлттық тәрбие жүйесі, мәдени-тарихи, әлеуметтік-экономикалық, психологиялық-педагогикалық факторлардың әсерімен байланысты.

Алынған нәтижелерді апробациялау:

Диссертациялық зерттеудің қорытындысы бойынша барлығы 8 мақала жарық көрді: оның ішінде ҚР БҒМ БҒСБК ұсынған басылымдарда 4

мақала, халықаралық конференция материалдарында 1 мақала, шетелдік халықаралық конференция материалдарында 2 мақала, Scopus-та индекстелетін деректер базасында 1 мақала.

Диссертациялық зерттеудің құрылымы, оның мақсаты мен міндеттеріне байланысты: диссертация кіріспеден, үш тараудан, қорытындыдан және пайдаланылған әдебиеттер тізімінен тұрады.

Бірінші тарау – «Балалық шақ концепциясын зерттеудің теориялық алғышарттары» – қазіргі гуманитарлық ғылымдағы және әлемдік көркем әдебиеттегі тұтастай әлемдік тұжырымдаманы зерделеудің негізгі тәсілдерін ашады.

Екінші тарау С. Таунсенд, Дж. Ирвинг және Р. Сейсенбаев романдарындағы балалық шақ тұжырымдамасын жүзеге асыруға арналған.

Зерттеудің үшінші тарауы белгілі бір халықтың туынды жанры мен ұлттық тәрбие беру жүйесінің талданып отырған романдардағы балалық шақ концептісінің интерпретацияланауына әсерін көрсетеді.

Зерттеу жұмысының жалпы көлемі 144 бет, әдебиеттер тізімі 169 атаудан тұрады.